

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΤΑΞΙΔΙ
ΣΤΟΝ ΠΡΑΣΙΝΟ ΗΛΙΟ

Η πιο βλαχομπάροκ χρεοκοπία που έγινε ποτέ

Το «Ταξίδι στον πράσινο ήλιο»
είναι αφιερωμένο σε δύο αγαπημένους φίλους,
στον Κοσμά και στη Ρένα
που δυστυχώς δεν είναι κοντά μας,
αλλά είμαι σίγουρος ότι από εκεί ψηλά που βρίσκονται
το ξεφυλλίζουν και χαμογελάνε.

Οι πράσινες ακτίνες

(τα πράσινα άλογα ήρθαν μετά)

ΗΤΑΝ ΠΡΩΙ ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΗ του 1981, πολύ νωρίς, τότε που άρχισαν να ξεπροβάλουν οι πρώτες ακτίνες του ήλιου από τους λόφους και τα λαγκάδια της εύφορης γης της Πύλου, στο βασιλείο του σοφού Νέστορα. Εκεί, κάτω χαμηλά, νοτιοδυτικά μια ανάσα από το Λιβυκό Πέλαγος.

Ήταν παράξενες ακτίνες όμως, πολύ περίεργες, δεν ήταν όπως τις άλλες φορές, είχανε χρώμα διαφορετικό, είχανε και παρέα, δεν ήταν μόνες τους. Έβγαιναν μαζί με κάτι άλλες ακτίνες καταπράσινες από τον ήλιο τον πράσινο, τον σοσιαλιστικό που μόλις είχε ανατείλει. Τον ήλιο της ελπίδας και της Αλλαγής που σκόρπιζε χαμόγελα και συναισθήματα χαράς, μεγάλης όμως χαράς, όπως το ξημέρωμα της μέρας.

Το έβλεπα στα μάτια των γονιών μου, στα χείλη τους, στις κινήσεις τους, ήταν αλλιώς εκείνο το πρωί, ήταν πολύ διαφορετικοί, ένιωθαν πρωτόγνωρα ή τουλάχιστον έτσι το έβλεπα εγώ. Ήταν ξαφνιασμένοι και ευτυχισμένοι ταυτόχρονα, δεν μπορούσαν να το πιστέψουν, να συνειδητοποιήσουν αυτό που συνέβαινε, αλλά από την άλλη ήταν συγκρατημένοι, μαζεμένοι που λένε, όπως ήταν τόσα χρό-

νια μέχρι τότε, μη γίνει και καμιά στραβή και δεν είναι έτσι τα πράγματα!

Μέσα στο αυτοκίνητο και ενώ το ταξίδι της επιστροφής για την Αθήνα συνεχιζόταν (είχε ασκηθεί το εκλογικό δικαίωμα στο χωριό όπως πάντα, στον τόπο μας, για πάντα ετεροδημότες), η χαρά της νίκης και της απαλλαγής από τη Δεξιά είχε σκεπάσει τα πάντα. Η κούραση του ταξιδιού της επιστροφής (Αχλαδόκαμπος και τα σχετικά – δεν είχε έρθει ακόμα ο «εκσυγχρονισμός»), μειωνόταν σύμφωνα με κάποιο μαθηματικό τύπο που υπολογίζει μέσα στην πραγματική ζωή των ανθρώπων το βαθμό μείωσης της ταλαιπωρίας και του κόπου σε σχέση με το βαθμό επιτυχίας του σκοπού και με το τελικό αποτέλεσμα.

Είναι μια ιδιόμορφη συνάρτηση που δεν λύνεται μαθηματικά ούτε από τον ισχυρότερο υπολογιστή διότι ακριβώς ακουμπάει τις ψυχές των ανθρώπων, τα συναισθήματα και τις αδυναμίες τους.

Μέσα, λοιπόν, στο μικρό λευκό κορεάτικο αυτοκίνητο που με αγωνία, με άγχος, με προκαταβολές και με πολλά γραμμάτια είχαμε αγοράσει πριν από λίγο καιρό, άκουσα για πρώτη φορά να λένε ότι τώρα η ζωή μας θα αλλάξει. Θα γίνει καλύτερη, θα έχουμε περισσότερα λεφτά, ότι επιτέλους θα απελευθερωθούμε τώρα και θα λέμε αυτό που θέλουμε χωρίς να φοβόμαστε και να κρυβόμαστε! Έβλεπα μπροστά μου έναν κόσμο μαγικό. Τόσο όμορφο κόσμο, τόσο παιδικό και χαρούμενο που δε φαντάζεσαι, φίλε μου.

Ήταν το κήρυγμα της δασκάλας-μαμάς περί δημοκρατίας και ελευθερίας με ολίγη από αρχαία Αθήνα, ήταν και η δικαίωση και περηφάνια του ΕΑΜικής προέλευσης μπαμπά για τη μεγάλη νίκη απέναντι στη Δεξιά που ήρθε κι έγινε σταθμός το πρωινό εκείνο μέσα στο παιδικό μου μυα-

λό, στη μέχρι τότε αφέλειά μου που συνεχίστηκε αδιάκοπα, βέβαια, επί σειρά ετών.

Έγινε κόμπος πάνω στο νήμα το νοητό που δένει και συνδέει μέσα μας όλα αυτά που έχουμε ζήσει και βάζει σε σειρά τις χρονολογίες και τα γεγονότα.

Αλλάξανε τα πράγματα, λοιπόν, με ένα τσακ, με ένα φακελάκι που έριχνε ο κάθε μεγάλος μέσα στο ξύλινο κουτί που το φυλούσαν ως κόρη οφθαλμού κάτι φαντάροι στο σχολείο. Κάλπη το λένε, το έμαθα αργότερα. Και όλο αυτό το τελετουργικό το λένε εκλογές και δημοκρατία, και αυτό μετά το κατάλαβα. Ένα όμως δεν κατάλαβα μέχρι σήμερα και πάνε χρόνια που προσπαθώ να το εμπεδώσω, να το κατανοήσω, αλλά τίποτα. Το πώς όλο αυτό συνδέεται με την καλύτερη ζωή τη δική μας και με εκείνα τα παιδικά όνειρα για έναν καλύτερο κόσμο, πιο φωτεινό, πιο όμορφο, σχεδόν μαγικό, σαν αυτόν που ζωγραφίζει ένα παιδικό χέρι.

Θα μου πεις, βέβαια, καλά όλα αυτά αλλά έχεις υπόψη σου, ρε μεγάλε, κάτι άλλο, κάτι καλύτερο πουθενά; Και θα έχεις και δίκιο. Μήπως έχεις απαντήσει δηλαδή έναν σοφότερο τρόπο για να πούνε όλοι αυτό που θέλουνε (ο καθένας μόνος του) και στο τέλος να γίνει αυτό που θέλουν οι πιο πολλοί.

Μάλλον όχι, είναι η απάντηση, μέχρι τώρα που το συζητάμε δεν είδα. Δεν έπεσε κάτι στην αντίληψή μου, ή τουλάχιστον δε θυμάμαι κάτι. Δεν είδα κάτι ούτε σε ντοκιμαντέρ ούτε στη σελίδα κάποιου έξυπνου και σοφού βιβλίου, κάτι που να είναι απτό, χειροπιαστό και αληθινό, να είναι πραγματικό, κάτι, βρε παιδί μου, μια άλλη μεθοδολογία για να έρθει αυτό το καλύτερο, όπως τουλάχιστον το αντιλαμβάνεται ο καθένας μας, και να έρθει με δική μας απόφαση και όχι με το ζόρι.

Αλλά ας επιστρέψουμε στην κοσμοϊστορική αυτή αλλαγή που συντελέστηκε στη μικρή πλην τίμια χώρα που μας έλαχε ο κλήρος να κάνουμε τους ιθαγενείς της.

Ήταν φθινόπωρο, λοιπόν, και τα φύλλα είχαν αρχίσει να πέφτουν κιτρινισμένα στους υγρούς ασφατένιους δρόμους της κομητείας, όπου και κατοικοεδρεύαμε οικογενειακώς σε μια πολυκατοικία τριώροφη γωνιακή, γνήσιο τέκνο της αντιπαροχής και της αστικοποίησης των προηγούμενων δεκαετιών. Μέσα σε ένα από τα πολλά διαμερίσματα της, με τα αυτοκίνητα παρκαρισμένα γύρω γύρω σε όλο το οικοδομικό τετράγωνο, πάνω στα πεζοδρόμια, παντού. Σαν ένας ιδιότυπος φράκτης που θα προστατεύει τα κτίρια από ενδεχόμενους παράξενους εισβολείς.

Τα σχολεία, που τα περισσότερα εξ αυτών στεγάζονταν σε κάτι παλιές οικοδομές, είχαν ξεκινήσει πριν τις εκλογές και τα μαθήματα συνεχίστηκαν αμέσως μετά την αποχώρηση των στρατευμάτων από αυτά.

Κρυφά χαμόγελα παντού και φάτσες γεμάτες ικανοποίηση και ανακούφιση σε μικρούς και μεγάλους. Ένα «ουφ!» («τη γλιτώσαμε», «τα καταφέραμε») ξεπηδούσε αυθόρμητα σε κάθε γωνία, σε κάθε πόρτα, σε κάθε γειτονιά, ακόμα και στο διπλανό θρανίο.

Ο χειμώνας έμπαινε σιγά σιγά αλλά δεν μας ένοιαζε και πολύ αν θα είναι βαρύς ή ελαφρύς. Τότε το καλοριφέρ δεν ήταν είδος πολυτελείας και θέλεις λίγο, θέλεις πολύ άναβε τουλάχιστον κάποιες ώρες. Στο ψυγείο υπήρχαν πάντα όλα αυτά που θέλαμε, που χρειαζόμασταν δηλαδή (ο μπαμπάς ήταν εξπέρ στις αγορές προϊόντων και η μαμά βεβαίως). Ρούχα όχι πολλά, αλλά ήταν υπεραρκετά για να φοράμε στο σχολείο, μια δυο αλλαξιές και κάποια πιο παλιά στο παιχνίδι, οπότε όλα καλά, χωρίς άγχος, όλα ρολόι.

Οι γονείς μισθωτοί, εργάτης ο μπαμπάς στα ναυπηγεία, δασκάλα η μαμά, μια νορμάλ κατάσταση δηλαδή. Χωρίς τίποτα περιουσίες και καταθέσεις φυσικά (μόνο το διαμέρισμα που μέναμε, προικίωον της μαμάς) χωρίς οικονομικό μπαγκκράουντ. Χωρίς άλλα εισοδήματα, προερχόμενοι και οι δύο από αγροτικές οικογένειες της επαρχίας (εσωτερικοί μετανάστες).

Χωρίς χρέη όμως, χωρίς οφειλές, χωρίς δάνεια, δίχως πιστωτικές κάρτες και πολύ περισσότερο δίχως απλήρωτους λογαριασμούς και δόσεις. Χωρίς κανέναν να χτυπάει την πόρτα, εκτός κι αν ήταν φίλος ή συγγενής και ερχόταν για ένα ποτήρι κρασί, για ένα μεζέ, για να πούμε δυο κουβέντες, έτσι απλά.

Εδώ και τώρα είναι που σου έρχεται το ένα ερώτημα μετά το άλλο, η μία απορία πίσω από την άλλη:

Πόσο καλύτερη έγινε η ζωή μας σαράντα χρόνια μετά;

Πόσο καλύτερη έγινε η κοινωνία γύρω μας;

Πόσο πιο όμορφος είναι ο κόσμος που αντικρίζουν τα παιδιά μας σήμερα σε σχέση με αυτόν που βλέπαμε τότε; Που επιπρόσθετα ονειρευόμασταν το αύριο;

Γιατί οι πολυκατοικίες είναι τα ίδια γκρίζα τέρατα ακόμη και σήμερα, ενώ γύρω τους είναι ακόμη ζωσμένες με αυτά τα άπειρα αυτοκίνητα;

Γιατί τα χρέη, τα δάνεια και όλες αυτές οι οφειλές που μας πνίγουν, από ανύπαρκτα ή τουλάχιστον σπάνια, έγιναν κανόνας απαράβατος;

Γιατί οι δύο μισθωτοί γονείς μέσα σε ένα σπίτι έγινε όνειρο θερινής νυκτός για τα περισσότερα νοικοκυριά;

Γιατί δεν υπάρχει πετρέλαιο για να ανάψει το καλοριφέρ, που ακόμα βγάζουν αυτοί οι Άραβες και όχι μόνο;

Γιατί τα ψυγεία έχουν λιγότερα πράγματα μέσα τους α-